

Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности
Сенату Универзитета уметности у Београду

ИЗВЕШТАЈ

Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

Мирослава Поповића

ПОД НАЗИВОМ

„Садејство извођачких и композиционих начина музичког мишљења у пијанистичкој интерпретацији *Партите у Бе-дуру (BWV 825)* и *Токате у Де-дуру (BWV 912)* Јохана Себастијана Баха, циклуса *Варијације-слике* Мирослава Поповића и циклуса *Огледала Мориса Равела* “

На седници Наставно-уметничко-научног већа Факултета музичке уметности у Београду, одржаној 11. септембра 2024.године, именована је Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта под насловом „Садејство извођачких и композиционих начина музичког мишљења у пијанистичкој интерпретацији *Партите у Бе-дуру (BWV 825)* и *Токате у Де-дуру (BWV 912)* Јохана Себастијана Баха, циклуса *Варијације-слике* Мирослава Поповића и циклуса *Огледала Мориса Равела*“ кандидата Мирослава поповића, у саставу мр Бранко Пенчић, ред. проф.- председник Комисије, др ум. Наташа Митровић, ред.проф.- ментор, др Тијана Поповић Млађеновић, ред. проф.- коментор, др ум. Ненад Радић, редовни проф. , др ум. Биљана Горуновић, ред. проф. Академије уметности у Новом Саду

На основу увида у докторски уметнички пројекат кандидата подносимо Извештај који садржи уводно образложење, биографију кандидата, анализу докторског уметничког пројекта – јавне уметничке презентације и писаног рада, критички осврт и оцену, те закључак Комисије.

Уводно образложење

Мирослав Поповић пријавио је тему докторског уметничког пројекта под називом: „Садејство извођачких и композиционих начина музичког мишљења у пијанистичкој интерпретацији *Партите у Бе-дуру (BWV 825)* и *Токате у Де-дуру (BWV 912)* Јохана

Себастијана Баха, циклуса *Варијације-слике* Мирослава Поповића и циклуса *Огледала* Мориса Равела “.

На предлог Катедре за клавир бр. 01-289/24 од дана 07. фебруара 2024. године, Веће Факултета на седници од 14. фебруара 2024. године донело је одлуку бр. 01-382/24 од 20. фебруара 2024. године о именовану Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта , у саставу:

мр Бранко Пенчић, ред.проф., председник Комисије

др ум. Наташа Митровић, ред.проф. (ментор)

др ум. Биљана Горуновић, ред. проф. Академије уметности у Новом Саду.

Веће Факултета на седници од 06. марта 2024. године донело је одлуку бр. 01-505/24 од 06. марта 2024. године о усвајању позитивног Извештаја бр. 01-467/24 од 04. марта 2024. године Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта и одобравању теме докторског уметничког пројекта под називом: „Садејство извођачких и композиционих начина музичког мишљења у пијанистичкој интерпретацији Партите у Бе-дуру (BWV 825) и Токате у Де-дуру (BWV 912) Јохана Себастијана Баха, циклуса Варијације-слике Мирослава Поповића и циклуса Огледала Мориса Равела “.

Сенат Универзитета уметности у Београду на седници од 28. марта 2024. године донео је одлуку бр. 7/167 од 1. априла 2024. године (бр. 01-505/2-24 од 04. априла 2024. године) о одобравању рада на реализацији докторског уметничког пројекта. За ментора докторског уметничког пројекта именована је др ум. Наташа Митровић, редовни професор а за коментора др Тијана Поповић Млађеновић, редовни професор.

На основу обавештења ментора бр. 01-1698/24 од 09. септембра 2024. године и предлога Катедре бр. 01-1698/2-24 од 09. септембра 2024. године, Веће Факултета на седници одржаној

11. септембра 2024. године донело је одлуку бр. 01-1829/24 од 17. септембра 2024. године о именовану Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта, у саставу:

мр Бранко Пенчић, ред. проф.- председник Комисије

др ум. Наташа Митровић, ред.проф.- ментор

др Тијана Поповић Млађеновић, ред. проф.- коментор

др ум. Ненад Радић, редовни проф.

др ум. Биљана Горуновић, ред. проф. Академије уметности у Новом Саду

Биографија кандидата

Мирослав Поповић (1985), од пете године учио се свирању клавира, у новосадској Музичкој школи „Исидор Бајић“ са професорком Иваном Брановачки, у чијој класи је довршио школовање. Студије је наставио са Владимиром Огарковим, гостујућим професором из Русије, на Академији уметности у Новом Саду где је дипломирао 2008. године.

Учио је и саветовао се код професора и уметника: Душан Трбојевић, Мирослава Лили-Петровић, Арбо Валдма, Рита Кинка, Нинослав Живковић, Светлана Богино (RU), Паскал Девојон (FR), Ненад Качар (HR), Приска Беноа (FR), Младен Чолић (FR), Дијане Андерсен (BE) и други. Усавршавао се пратећи семинаре Жака Рувијеа (FR), Лидије Бизјак (FR), Јокут Михаиловић и Александра Сердара.

Од признања која је током школовања стекао издвајају се Прве награде на Такмичењу младих пијаниста Југославије у Нишу 1995. и 1996. године, Прва награда на Меморијалу Исидор Бајић у Новом Саду 2002., Специјална награда „Фредерик Шопен“ на истом такмичењу, Прва награда на Такмичењу младих пијаниста у Шапцу 2003. године.

Наступао је у новосадској Градској кући, Синагоги, Огранку Српске академије наука и уметности, Галерији спомен-збирке Павла Бељанског, сали Ректората Универзитета у Новом Саду, затим у Великој сали Коларчеве задужбине у Београду, београдској галерији Прогрес, Центру лепих уметности Гварнеријус, у Великој сали Студентског културног центра, Галерији САНУ, у сали Филхармоније у Београду, такође у сомборској Градској кући, на Фестивалу СОМУС, у Народном позоришту у Сомбору, и на другим местима у земљи – солистички, са оркестром, и као члан камерних састава.

У улози пијанисте и композитора/аранжера сарађивао је са новосадским гудачким оркестром *Camera academica*, квинтетом Билитис, клапом Панон, са уметницима: Радослава Воргић-Журжован (сопран), Љиљана Лишковић (сопран), Немања Совтић (тромбон), Горан Ерић (саксофон), Бисак Јожеф (виола), Душица Половина (виола), Михал Будински (виолина), Теодора Бољанац (виолина), Лидија Кнајп (флаута), Јелена Шпановић-Шаренац (флаута), Љубо Дивац (клавир) – као и са композиторима: Ведран Феризовић, Светозар Нешић, Станислава Гајић, Иван

Марковић, Љубомир Николић, Ђорђе Марковић, Доротеа Вејновић, Зоран Мулић и други. У периоду од 2009. до 2016. године био је клавијатуриста новосадске рок-групе Јосип А Лисац (касније ЈАЛ), са којом је остварио преко сто фестивалских и клупских наступа у свим земљама некадашње Југославије, и снимиио неколико студијских LP и EP албума.

Од 1995. године до данас остварио је радијске и ТВ-снимке за РТВ Нови Сад, укључујући и клавирски реситал снимљен 2012. године у новосадском Студију М. Радио је на идејном пројекту и остварењу студентског фестивала А Фест – Robert Schumann у Новом Саду 2007. године, као члан уметничко-организационог савета Фестивала, и био уметнички руководиоца А Фест-а у едицији 2009. године под насловом Klasicizam vs. neoklasicizam. Учествовао је у новинарским и радионицама за музичку критику у оквиру новосадског фестивала НОМУС и у организацији Завода за културу Војводине. Бави се стварањем оригиналних композиција и аранжмана за стандардне и нестандартне музичке саставе. Неки од њих изведени су у новосадској Синагоги, на фестивалу Позоришни маратон у Сомбору, и у оквиру манифестације Дочек 7528. у Новом Саду. Концертантна фантазија на Увертиру Моцартове Чаробне фруле Мирослава Поповића, за два клавира и оркестар, снимљена је у салцбуршком Универзитету Mozarteum и налази се на CD-издању белгијске издавачке куће Ravane Records (децембар 2021. године), у извођењу солиста Приске Беноа и Младена Чолића (FR), и оркестра Salzburg Chamber Soloists под управом Лаварда Скоу-Ларсена (BR). Прва верзија његовог клавирског циклуса Варијације-слике део је збирке Избор композиција за клавир аутора из Србије сачињене по поруџбини Конзерваторијума за музику у Женеви; ово дело изведено је у оквиру концертне турнеје наслова Премијере 2022. године, пијанисткиње Наташе Митровић.

Мирослав Поповић добитник је Награде Невена Поповић „за најзначајније уметничко остварење у 2022. години“, коју додељује Катедра за клавир Факултета музичке уметности у Београду. На загребачком Међународном натјесанју младих глaзбеника, одржаном јуна 2023. године, један је од лауреата (награда grand prix ex-aequo) и добитник посебног признања за извођење Прве свеске прелида Клода Дебисија.

У јулу 2023. године био је један од званичних корепетитора на мајсторском курсу виолинисте Стефана Миленковића International Violin Institute, одржаног у Новом Саду.

У периоду од 2008. до 2022. године радио је као професор клавира и корепетитор у сомборској Музичкој школи „Петар Коњовић“, и његови ученици добитници су низа награда на домаћим такмичењима. Од 2022. године запослен је на новосадској Академији уметности као стручни сарадник корепетитор на Катедри за гудаче. Живи у Новом Саду.

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА – ЈАВНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ПИСАНОГ РАДА

Јавно извођење докторског уметничког пројекта

Мирослав Поповић је одржао реситал – јавно извођење докторског уметничког пројекта у Великој сали Факултета Музичке Уметности у Београду, 27. септембра 2024. године. На концерту је извео комплетан програм који је навео у пријави докторског уметничког пројекта.

Програм јавне уметничке презентације:

Јохан Себастијан Бах : *Партита бр. 1 у Бе-дуру BWV 825*

Токата у Де-дуру BWV 912

Морис Равел : *Огледала*

Мирослав Поповић: *Варијације-слике*

Овај докторски пројекат уникатан је из разлога што се у оквиру истог сусрећу пијаниста и композитор у једном извођачу. Пијаниста-интерпретатор у Баховој токати Де дур и Партити Бе дур као и у Равеловим „Огледалима“, а композитор-пијаниста у његовој композицији Варијације-слике.

Оваква посебна, комплексна и јединствена улога извођача који је истовремено и стваралац-композитор представља огроман изазов (како у пијанистичком тако и у композиторском значењу). Кандидат је ту улогу смело прихватио и реализовао га на врхунском нивоу, стављајући своје свирачко умеће у једну сасвим посебну категорију, а то је категорија виртуелног композитора-извођача.

У Мирослављевој фантастичној интерпретацији поменутих дела, „музичка полемика“ извођача и композитора преплићу се у њиховом заједничком хтењу за спознајом музичке суштине дела и њеним верним звучним одразом. У свакој композицији коју је извео, кандидат је истакао специфичне моменте карактеристичне за стил и епоху, а све те елементе касније повезао и ујединио у својим Варијацијама-сликама чиме се стиче утисак да су сва клавирска дела у овом

докторском уметничком пројекту повезана истим „сводом“, односно, истом музичком оригиналном идејом.

Самим тим што у свом докторском уметничком пројекту има двоструку улогу, одговорност кандидата се подиже на највиши могући ниво, што је он несумњиво оправдао.

Савршено владање инструментом Мирослава Поповића, његова техничка бриљантност, ментална снага и богата звучна палета, код комисије и публике изазвали су осећај да он користи клавир као нови звучни медиј. У његовом свирању увек чујемо нека нова пијанистичка решења која првенствено захтевају велику спретност, виртуозитет и савршену техничку спрему који су заогрнути наглим динамичким променама, вишеслојним звучним изражавањима и најфинијим полифоним ткањем.

Осим поменутих квалитета, Мирослављево свирање импонује специфичним уметничким изразом у коме су поштовање нотног текста и придржавање основних параметара оригиналне композиције удружени са отварањем новог простора у његовом креативном изразу, а да све то не нарушава постојеће елементе написаног дела.

Мало је рећи да је јавно извођење докторског уметничког пројекта кандидата Мирослава Поповића остварен на највишем могућем уметничком и стручном, професионалном нивоу.

Његови префињени естетички ставови у свирању су непоколебљиви и одишу садржајним виртуозитетом, лирском поетичношћу и јединственим креативним печатом који може бити приказан само од стране уметника који је и извођач и стваралац у исто време.

Јавна уметничка презентација докторског уметничког пројекта Мирослава Поповића представљала је својеврстан доживљај у свим музичким аспектима; импоновала је, надахнула и, слободно се може рећи, наградила чланове комисије и публику која је присуствовала.

Анализа писаног дела докторског уметничког пројекта Мирослава Поповића

Писани део докторског уметничког пројекта Мирослава Поповића, под насловом „Садејство извођачких и композиционих начина музичког мишљења у пијанистичкој интерпретацији Партите у Бе-дуру (BWV 825) и Токате у Де-дуру (BWV 912) Јохана Себастијана Баха, циклуса Варијације-слике Мирослава Поповића и циклуса Огледала Мориса Равела“, осмишљен је и реализован веома инвентивно, садржајно и јасно, темељећи се на теоријском разматрању комуникационог ланца композитор – партитура – извођач, односно, извођач – партитура –

композитор, те феномена ‘композиторско свирање’, као и на целовитој анализи четири остварења, назначена у наслову рада, Баха, самог Поповића и Равела.

Писани део докторског уметничког пројекта садржи укупно 131. страницу. Предочен је у пет поглавља (Times New Roman 12, са проредом 1,5), којима претходи апстракт, садржај, а за којима следе списак литературе, два нотна прилога већег обима и биографија аутора. Структура писаног рада је конципирана на следећи начин: Апстракт и кључне речи на српском и енглеском језику; Садржај; Прво поглавље – Увод; Друго поглавље – Композитор – партитура – извођач: теоријска разматрања; Треће поглавље – Композиторско свирање; Четврто поглавље – Интерпретација музичко-смисаоних тежишта и њихове изражајне потенцијалности у делима Партита у Бе-дуру (BWV 825) и Токата у Де-дуру (BWV 912) Јохана Себастијана Баха, Варијације-слике Мирослава Поповића и Огледала Мориса Равела; 5. Пето поглавље – Закључак; Литература са тринаест библиографских јединица и шест аудио, видео и интернет јединица; Нотни примери су функционално уткани и веома детаљно објашњени у оквиру Четвртог поглавља. Као саставни део, приложен је CD јавне презентације докторског уметничког пројекта.

У Уводу (Прво поглавље, стр. 1–3) аутор образлаже избор теме, те објашњава предмет и циљ свог рада. Као основну област свог уметничког проучавања, Мирослав Поповић издваја поље ‘сусрета’ извођача и композитора у ‘загонетном простору партитуре’. С тим у вези, Поповић уводи синтагму ‘композиторско свирање’ и поставља питање које су то одсудне тачке сусретања композиционих и извођачких начина музичког мишљења.

Поглавље **Композитор – партитура – извођач: теоријска разматрања** (Друго поглавље, стр. 4–20) садржи шест потпоглавља: Запитаност (стр. 4); Где (или када) постоји музика? (стр. 5); Између партитурног супстанцијализма и „страховито опасних тридесет минута” музике (стр. 7);

Рихтерова енигма и Хофманово појашњење (стр. 10); „Шта је писац хтео да каже?” (стр. 13); „У музици се само музика збива” (стр. 16). Аутор уводи термин партитурна егзистенцијална тензија и фокусира се на разматрање смисла и значења онога што јесте и онога што није записано у партитури, односно, како на њену стриктност/фактичност, тако, истовремено, и отвореност и, у извесном смислу, недореченост. Разматрање које следи обухвата онтолошка и феноменолошка питања постојања музике узимајући у обзир тумачења и промишљања Николауса Листенијуса, Феруча Бузонија, Карла Далхауса, Владимира Јанкелевича, Романа Ингардена, Ивана Фохта, Тијане Поповић Млађеновић, Свјатослава Рихтера, Бруна Монсенжона и Јозефа Хофмана. Такође, у овај својеврсни имагинарни ‘дијалог’, Поповић уводи и компаративна размишљања

Алисе Стојановић, констатујући да „уознавањем музичке логике дела интерпретатор може креирати „мапу” композиторових упутстава која разликује носеће или обликотворне смернице, неопходне код сегмената чији је примарни тонски контекст вишезначан и, дакле, учествујуће у конституцији саме музичке идеје – и друге, које се баве извођачким нијансирањима и могу, условно и пажљиво, бити узете као „варијабилне”, односно усмерене ка интерпретативним подручјима релативне ослобођености...” (стр. 15).

У поглављу **Композиторско свирање** (Треће поглавље стр. 21–39), аутор разлаже и тумачи синтагму ‘композиторски свирање’ кроз, такође, шест потпоглавља: Виртуални композитор-извођач (стр. 21); Спонтаност (стр. 22); Свирачка непретенциозност (стр. 23); Подручја слушалачке интерпретације (стр. 25); Партитура као огледало несводиве изражајности (стр. 27); Антоними (стр. 36). У овом, теоријски особеном поглављу, Мирослав Поповић настоји да, на основи аутопоетичког приступа музичкој интерпретацији, објасни и протумачи извођачеву визуру у смислу стваралачког чина рекреирања композиционог приступа: „Уместо да се као извођач приклоним спољним сазнањима („То дело се свира тако и тако.”) у трагању за дословном ауторовом поруком („Композитор овде описује револуцију/носталгију/водопаде/вештичји плес.”), могу покушати да из сопствене уметничке перспективе докучим „музичко креативно узнемирење” или мотус који је композитора водио кроз стварање и уодношавање делова, музички размишљајући о одсутним потенцијалностима између којих је композитор одабрао да успостави управо такво садејство слојева музичког ткива и управо такав крајњи облик који је најзад фиксиран у партитури. Стваралачки чин рекреирања композиционог процеса – као својеврсна „музичка полемика” – има за средство одважност у критичком преиспитивању нотног записа и музике која се иза њега крије, а идеал, недостижни циљ, јесте потпуно сагласје моје унутарње представе дела са композиторовом – изнад свега са целокупним обличјем партитуре, као да се ради о мом сопственом рукопису.” (стр. 22). Имајући у виду ставове, између осталих, Генриха Неигауза, Сержјуа Челибидакеа, Јозефа Хофмана, Тијане Поповић Млађеновић, Зорана Божанића итд., аутор образложе сопствени приступ музичком запису који је својствен идеји композиотрског свирања, наиме, уметничког рекреирања композиционог процеса и, у овом контексту, на аутентичан начин, издваја следеће модусе музичке интерпретације:

1. Усвајање основне тонске конституције: иницијална фаза „комуникације” са партитуром, где интерпретатор на директан начин озвучава примарне особине тонова, и реконструише у звуку елементарну тонску архитектонику;

2. Хиперинтенција у откривању изражајних потенцијалности ритма, интонационости, метричке дистрибуције, тонално-хармонске структуре, дејства фактуре на звучни колорит, симетрије делова, темпираности музичких догађаја, контрастирајућих или комплементарних елемената;
3. Звучно успостављање „ритмичког тела” у континуитету темпа;
4. Уметничко дистанцирање од партитуре у потрази за несводивом изражајношћу;
5. Партитура као огледало несводиве изражајности.

При томе, Поповић закључује: „Композиторско свирање јесте уметничка порука интерпретатора, упућена слушачкој машти, и у овом истраживању бавили смо се чиниоцима унутрашњег усмерења ка таквом уметничком идеалу. Реализовано звучно исходиште може бити подложно објективној анализи оптиком обрнутог смера, али је његова свеукупност препуштена субјективитету примаоца.” (стр. 39).

Централно поглавље рада, насловљено **Интерпретација музичко-смисаоних тежишта и њихове изражајне потенцијалности у делима Партита у Бе-дуру (BWV 825) и Токата у Де-дуру (BWV 912) Јохана Себастијана Баха, Варијације-слике М. Поповића, и Огледала Мориса Равела** (Четврто поглавље, стр. 40–93), садржи четири потпоглавља: Партита у Бе-дуру (стр. 41); Токата у Де-дуру (стр. 51); Варијације-слике (стр. 64); Огледала (стр. 73). Музичко-смисаона тежишта и/или упоришта изражајно-смисаоне потенцијалности у поменутих композицијама које је Поповић извео, јесу музички елементи и обележја која у ауторовом разумевању предствалају носеће чиниоце и музичке поенте ових остварења. У овом поглављу, Мирослав Поповић детаљно и луцидно образлаже музичке компоненте и њихове елементе, као и есенцијална својства конкретног музичког тока дела која су у фокусу истраживања. При томе, Поповић констатује: „Звучна рефлексија изнетих тумачења ових тежишта би за моје извођење представљала идеалну могућност. У односу на овај идеалитет, звучну музичку креацију у реалном времену јавне презентације пројекта могао бих одредити као „контролисану неизвесност.” (стр. 40)

У **Закључку** (Пето поглавље, стр. 94–95), аутор резимира и додатно значењски ослојава појмове композиторско свирање, партитурна егзистенцијална тензија, виртуелни композитор-извођач, уметничко рекреирање композиционог процеса, креативна анализа, руководећи се идејом да би се „интерпретаторов пут могао описати као уобличавање сопствене уметничке визије која ће употпунити недоречени партитурни исказ” (стр. 95).

Оцена остварених резултата

Мирослав Поповић је у јавном извођењу свог докторског уметничког пројекта обухватио и проучио до најситнијих детаља све слојеве овог компликованог и богатог музичког штива како интерпретативно, тако и композиторски. Слојевит, маштовит али и врло јасан и прецизан у свом музичком и интерпретативном излагању, кандидат је оставио јединствени печат, значајан за многе будуће извођаче и композиторе.

Мирослав Поповић је у писаном делу докторског уметничког пројекта, теоријски аргументовано, убедљиво, јасно, доследно и систематично изнео и обрадио сва релевантна истраживачка питања у вези са постављеним изазовима уведених појмова ‘композиторско свирање’, ‘партитурна егзистенцијална тензија’ и ‘музичко-смисаона тежишта и/или упоришта изражајно-смисаоне потенцијалности’, које аутор сматра круцијалним за музичку интерпретацију. При томе је понудио и суверено образложио сопствени приступ и решења интерпретативних увида.

Критички осврт и оцена докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројекат Мирослава Поповића представља посебну област тумачења неких од најзанимљивијих композиција клавирског репертоара (Бахова партита у Бе дуру, токата у Де дуру, Равелова Огледала), у који додаје и своје сопствено дело (Варијације – слике). Комбинујући већ написана, тестаментална дела клавирске литературе са сопственим, написаним делом, кандидат је отворио једну нову, до сада недовољно истражену музичку сферу која се може назвати „композиторским свирањем“. Овај загонетни термин је представљао полазну идеју, његов сопствени задатак и, заправо, суштину истраживања његовог докторског уметничког пројекта. Дубоко проницање у прикривене слојеве музичког ткива, одважност у аналитичком преиспитивању композиторових ознака, симбиоза сопствене менталне слике дела са композиторовом интенцијом, само су неки од врхунских квалитета који овај докторско уметнички пројекат чине јединственим.

Такође, трагање за идеалним музичким звуком, вешта и гипка педализација, никада једнолични музички ток, техничка спретност и филозофско промишљање о суштини свих изведених дела, додатак су претходно наведених квалитета у интерпретацијама Мирослава Поповића.

У Баховој Партити и Токати задивљујућа је његова прецизност, богата барокна орнаментика, савршен осећај за проток времена, спретна педализација а као контраст томе, Равелова Огледала извео је са посебним импресионистичким рафинманом и колористичким богатством, лакоћом и готово метафизичким емитовањем унутрашње енергије. Као круну реситала извео је своје

властите Варијације – слике, у којима је направио симбиозу претходно изведених, контрастних епоха (барок и импресионизам) и где је, имајућу двоструку улогу (композитора и извођача) приказао право музичко ремек дело, које ће, надамо се, у будућности, бити на репертоару многих пијаниста.

У писаном делу докторског истраживања, Мирослав Поповић је отворио низ теоријских, музичко-аналитичких и (ауто)поетичких питања у вези са интерпретацијом дела која су у фокусу промишљања и интерпретације. Спроведен аналитички приступ одликује и фокусираност на мрежу детаља чије аргументовано образлагање круцијално доприноси интересантним, провокативним и зналачким закључцима.

Сам кандидат је навео да је његов циљ, заправо био рекреирање композиционог процеса, а као идеал, односно недостижни циљ – јесте потпуно сагласје извођачеве менталне слике дела са композиторовом интенцијом. Уз претходно наведену анализу његове интерпретације, закључујемо да је Мирослав Поповић био и више него успешан и свеобухватан у остваривању овог задатка. Користећи историјске, аналитичке и компаративне методе рада у писаном делу овог пројекта, Мирослав је направио изузетно музичко истраживање које је написао јасно, логично изаокружено и показао још један посебан таленат – личну и, надасве, богату експресију кроз писану реч.

Закључак Комисије

Докторско уметнички пројекат кандидата Мирослава Поповића „Садејство извођачких и композиционих начина музичког мишљења у пијанистичкој интерпретацији *Партите у Бе-дур* (BWV 825) и *Токате у Де-дур* (BWV 912) Јохана Себастијана Баха, циклуса *Варијације-слике* Мирослава Поповића и циклуса *Огледала* Мориса Равела “.

је слојевито, свеобухватно и оригинално истраживање специфичног музичког феномена у коме сам извођач има двоструку улогу, интерпретатора и композитора.

Композиторско/интерпретативно тумачење и разоткривање смисла музике обележене партитуром, према идеји докторског уметничког пројекта Мирослава Поповића, треба да буде сачувано у границама аналитички доступних, рационалних увида, претпоставки и евентуалних закључака и да пружи отворен простор за даља сагледавања, дискусију и различите музичке идеје. Тиме се отварају врата новом приступу тумачења музичког текста, не само улогом интерпретатора већ и ствараоца – композитора, који сарађују у сопственој симбиози.

Писани рад докторског уметничког пројекта Мирослава Поповића почива на изузетном уметничком истраживању које је резултирало убедљивим, јасним, доследним и систематичним,

логично и прецизно обликованим текстом који је суштински проткан луцидним, аргументованим и неконвенционалним интерпретативним увидима и закључцима који, и онда када сумирају одређене налазе и креативне исходе, истовремено отварају и нове просторе за оригиналне музичко-интерпретативне креације.

Овај пројекат, у оба своја сегмента (интерпретативни део и писани рад) представља врло важан и драгоцен допринос музичкој уметности у нашој средини.

Стога комисија са задовољством предлаже Наставно-уметничком-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да прихвати овај извештај и покрене процедуру за јавну одбрану докторског уметничког пројекта.

Комисија:

мр Бранко Пенчић, ред. проф. ФМУ у Београду, председник Комисије

др ум. Наташа Митровић, ред. проф. ФМУ у Београду, ментор

др Тијана Поповић Млађеновић, ред. проф., коментор

др ум. Ненад Радић, ред. проф. ФМУ у Београду

др ум. Биљана Горуновић, ред. проф. Академије уметности у Новом Саду